

VETERİNER HEKİMLİĞİ YÖNÜYLE MEHMET AKİF ERSOY Mehtmet Akif Ersoy with the Aspect of Veterinary Surgeon

Çağrı Çağlar SİNMEZ¹, Aşkın YAŞAR²

Özet : Mehtmet Akif Ersoy 1873-1936 yılları arasında yaşadı. 1889-1893 yıllarında veteriner hekimliği eğitimi aldığı Sivil Veteriner Okulunu birincilikle tamamladı. Mehtmet Akif Ersoy'un milli mücadeledeki hizmetleri, edebi kişiliği ve İstiklal Marşı yazarı olması nedeniyle Türk düşünce hayatındaki yeri tartışılmazdır. Ölümünün 75. yılı olan 2011 yılı "Mehtmet Akif Yılı" olarak ilan edildi. Çalışmada, Mehtmet Akif Ersoy'un meslek hayatı, veteriner hekim kimliği, üniversite eğitim-öğretiminin, mesleki bilgi, görgü ve uygulamaların, duygu ve düşünce dünyasına katkısı, o dönemdeki veteriner hekimliği mesleğinin sosyal ve kültürel yapısının tarihsel süzgeçten geçirilerek değerlendirilmesi amaçlandı.

Anahtar kelimeler: Mehtmet Akif Ersoy; Veteriner Hekim

Mehtmet Akif Ersoy, milli şair, büyük vatansever ve manzum hikayeler yazarı gibi kendisini tanımlayan bu nitelikleri yanında, 1889'da açılan ilk Sivil Veteriner Okulundan birincilikle mezun olmuş başarılı bir veteriner hekimdir. M.Akif Veteriner İşleri Genel Müdür Yardımcılığı görevine yükselerek yirmi yıl veteriner hekimlik mesleğine hizmet veren ve her fırsatta veteriner hekim kimliğini ön plana çıkararak, mesleğine sevgi ve saygısını gösteren abide bir kişiliktir. Muzaffer Bekman'ın (1) belirttiği gibi:

¹ Dr.Veteriner Hekim, Sırakaya İlçe Müdürlüğü, Yozgat

² Prof.Dr.Selçuk Ün.Veteriner Fak, Konya

Geliş Tarihi : 16.02.2011 Kabul Tarihi : 14.03.2011

Summary: Mehtmet Akif Ersoy lived between 1873 and 1936. He entered the Veterinary School in 1889 and graduated with honors in 1893. His place in Turkish intellectualist life is undoubtedly unquestionable because of his service at Turkish Independence War, his literary personality and his unforgettable work, Turkish National Anthem. The year 2011, the 75th anniversary of his death, has been proclaimed as Mehtmet Akif Year. Throughout this study, it has been aimed at assessing his career as a veterinary medicine, the contribution of his education, professional knowledge and etiquette to his world of feeling and thought, the social and cultural structure of the veterinary medicine of the age.

Keywords: Mehtmet Akif Ersoy, Veterinary Medicine

"Büyüklerimizi tanımayanlar, Onların hizmetlerini takdir etmeyenler,

Onlara hürmet hissi beslemeyenler, Hiç kimseden hürmet bekleyemezler."

Bu derlemede, Mehtmet Akif Ersoy'un meslek hayatı, veteriner hekim kimliği, üniversite öğreniminin, mesleki bilgi, görgü ve uygulamaların, onun duygu ve düşünce dünyasına katkısı tarihsel süzgeçten geçirilerek değerlendirilmesi amaçlandı.

Veteriner Hekimliği Öğrenimi Dönemi

Türkiye'de ilk bilimsel veteriner hekimliği okulu 1842'de İstanbul'da açılmış; ancak bu okulda yalnız askeri veteriner hekim yetiştirilmiştir. Aynı dönemde İstanbul başta olmak üzere halkın elindeki hayvanlarda da salgın hastalıkların yaygın olması

nedeniyle sivil bir veteriner okuluna ihtiyaç duyulmaktaydı. Türkiye’de bu anlamda ilk gelişmeler Pasteur’ün 1885’de kuduz aşısı tatbikatını dünyaya duyurmasının ardından 1886’da Dr. Zoeros Paşa başkanlığında Dr. Hüseyin Remzi ve Veteriner Hekim Hüseyin Hüsnü’den şekillenen bir grubun kuduz aşısı tatbikatını öğrenmek amacı ile Paris’e gitmesiyle başladı. Altı aylık staj sonunda yurda dönüşte Dr. Zoeros Paşa Kuduz Müessesesini açtı. Bu kurum benzerleri arasında Doğu’da açılanların en eskisi, dünyada açılanların dördüncüsüyüdü. Burada kuduz aşısı hazırlanmasının yanında sığır vebası ile ilgili bakteriyolojik muayeneler de yapıldı. Araştırma kurumları ile bilim hayatımıza giren bakteriyoloji, 2 Şubat 1893’de çıkan bir padişah buyruğu ile sivil ve askeri veteriner okullarında öğretilmeye başlandı. Dersin verilmesi için Fransa’da bakteriyoloji üzerine çalışan Dr. Rıfat Hüsamet’in görevlendirildi. Kuduz Müessesesi ve buradaki çalışmalar kamuoyunda ilgi uyandırmaktaydı. Bu ortamda 1888’de ikinci kez yayın hayatına giren “*Vasıta-i Server*” adlı bilimsel veteriner hekimliği ve ziraat dergisinde, özellikle Mehmet Ali Bey tarafından kaleme alınarak yayımlanan yazıların da etkisiyle Türkiye’de ilk Sivil Veteriner Okulu 1889’da açılmıştır. Mehmet Akif (Resim 1) bu okula kaydolun ilk öğrencilerden birisidir (2).

Resim 1. Halkalı Veteriner Okulu öğrencisi Mehmet Akif

Erişirgil (3), veteriner okuluna girişini Mehmet Akif’in ağzından şu şekilde aktarır:

“...Fatih Merkez Rüştüyesini bitirince babam beni tahsil yolunu tayinde serbest bıraktı. Ben de Mülkiye’ye girmeyi tercih etmişim. O yıl Mülkiye Mektebinin teşkilatı değişti. Üç yıl idadi kısmı, iki yıl yüksek kısım oldu. Yüksek kısmın birinci sınıfına geçtiğim zaman babam ölmüş ve evimiz de yanmıştı. Dışımı sıkıp Mülkiyeyi bitirebilirdim, ama o yıl Sivil Baytar Mektebi kurulmuştu. Bu mektebe girmeyi gençleri teşvik için olacak, mezunlarına 800 kuruş maaş verileceği vaat ediliyordu. Mülkiye’den çıkanlara bundan daha az maaş verilirdi. Birkaç arkadaşla beraber bu mektebi tercih ettik ve oraya kaydolduk.”

Dört yıllık Sivil Veteriner Okulu, Ahırkapı’daki Sivil Tıp Okulu bünyesinde açıldı. Burada iki yıl okuyan ilk veteriner hekimliği öğrencileri, 1891’de inşası tamamlanan Halkalı’daki okula (Halkalı Baytar ve Ziraat Mektebi) nakledildi ve kalan iki yılı yatılı olarak burada tamamladılar (4). Kuntay (5)’a göre, Mehmet Akif Sivil Veteriner Okulundaki eğitimi sırasında, çoğu doktor olan hocalarından müspet tesirler alarak okulun ders ve laboratuvarlarına şevk ve arzu ile devam etti. Mehmet Akif’in okula girdiği yıl, Paris’ten dönen Rıfat Hüsamet’in de Halkalı Veteriner Okulunda göreve başladı ve okula ilk kez “*mikrop kültürünü*” getirdi. Mehmet Akif, bu yeni bilimsel gelişmeyi Rıfat Hüsamet’in bizzat kendisinden öğrendi. Mehmet Akif, hocasından Pasteur’ün yalnız ilmini öğrenmekle kalmadı, aynı zamanda onun bazı beşeri değerlerini de öğrenme fırsatı buldu. Pasteur Hıristiyan’dı, ancak Mehmet Akif, onun adını söylerken, gözleri büyür, sesi değişirdi. Mehmet Akif, kendisine Pasteur’ü ve çalışmalarını anlatan ve öğreten Rıfat Hüsamet’in’i hep hürmetle anmaktaydı (6).

Halkalı Veteriner Okulunun önemli özellikleri vardı. Dersler çok sıkı ve eğitim ciddi şekilde yapılmaktaydı. Öğrencilerin çoğu fakir ailelerin çocuklarıydı. Bazıları da Mehmet Akif gibi babasızdı ve bu kimsesiz çocuklar birbirlerini sevmeye muhtaçtı. Okulda başlayan arkadaşlıkları ömürlerinin sonuna kadar sürecekti. Fazlı, Ali Rıza ve Hasan’ın dışında Mehmet Akif’in bir dostu daha vardı, “Doru”. Doru, Halkalı Sivil Veteriner Okulunun

harasındaki hırçın bir attı. Bu ata Mehmet Akif'ten başkası binemiyordu. Doru, Mehmet Akif'in gururuydu ve Akif, "Onu sadece ben ram ediyorum" diyordu. İşte bu pozitif bilimli veteriner okulu Mehmet Akif'in karakterini oluşturuyordu (6). Mehmet Akif, "Halkalı Baytar ve Ziraat Mektebi" (Halkalı Veteriner ve Ziraat Okulu)'nden 22 Aralık 1893'te mezun oldu (7).

Memuriyet Hayatı ve Eğitimciliği

Mehmet Akif, 26 Aralık 1893 tarihinde Orman, Meadin ve Ziraat Nezareti Beşinci Umur-i Baytariye ve Islah-ı Hayvanat Şubesi (Orman, Maden ve Ziraat Bakanlığı Beşinci Veteriner İşleri ve Hayvan Islahı Şubesine) memurluğuna tayin edildi (5). Birkaç ay sonra aynı bölümün müfettiş muavinliğine getirildi. Bu ilk tayininde maaşı 750 kuruştu ve bu maaşla üç yıl kadar hizmet verdi. 1 Mart 1897'de bağlı bulunduğu Bakan Selim Melhame Paşa'yı kızdıran bir hareketinden dolayı maaşı 675 kuruşa indirildi. Aradan altı ay geçtikten sonra maaşı 900 kuruşa yükseltildi (8). Mehmet Akif bu görevde 7 Eylül 1909 tarihine kadar devam etti ve maaşı da aynı tarihe kadar 1055, 1350 ve 1800 kuruş şeklinde kademeli olarak arttırıldı. 7 Eylül 1909 tarihinde Veteriner İşleri Müdür Yardımcılığına terfi ettirildi ve maaşı 2000 kuruş oldu (8, 9).

Resim 2. Memuriyet hayatında Mehmet Akif

Mehmet Akif (Resim 2), Orman, Maden ve Ziraat Bakanlığındaki 20 yıllık hizmetleri sırasında sık sık Bakanlık adına seyahatler yaptı ve zaman zaman da ek görevlerde bulundu. Görev yeri İstanbul'daki Bakanlık merkezi olmakla beraber, iki sene kadar Rumeli'de, iki sene kadar da Arnavutluk, Anadolu ve Arabistan'da bulaşıcı hayvan hastalıklarıyla mücadele çalışmaları yaptı ve köylülerle sıkı temaslarda bulundu. Yine bu süre içinde "Dar'ül Edeb" adını taşıyan bir özel okulda fahri olarak dört-beş sene ders verdiği bizzat kendisi tarafından bildirilmektedir (10).

Bilgegil (11)'in yayınladığı Sicil-i Ahval kayıtlarına göre, bu hizmetlerin bir kısmını 1893-1896 yılları arasında "baytar müfettişi" olarak Edirne'de icra etti. Çantay (9)'a göre, Edirne Milletvekili Şeref Aykut, Mehmet Akif'in Edirne'de çalıştığı zamanları şöyle belirtiyor: "Benim bir hurde beygirim vardı. Akif bunun üzerine meşhur kıl heybesini atarak biner, köy köy gezerdi. Türk köylerinden topladığı bin bir destanı içli ve duygulu gönlünden taşarak anlatırdı".

Kuntay (6)'a göre, Mehmet Akif Edirne'den sonra, orduya alınacak atları seçmek için oluşturulan heyetle Şam, Halep ve Adana illerine gitti. Böylece memuriyetinin ilk dört yılını halkın arasında, halkla iç içe geçirecek, memleketin sosyal durumuna, halkın sıkıntı ve dertlerini yerinde görme imkânı bulacaktı. 17 Ekim 1906 tarihinde maaşına 300 kuruş ilave edilip Halkalı Yüksek Ziraat Okulu Resmi Yazışmalar dersi hocalığı ek görev olarak verildi. Bu göreve 25 Ağustos 1907 tarihinde Çiftlik Makinist Mektebi Türkçe Öğretmenliği de eklendi. 11 Kasım 1908 tarihinde Dârü'l Fünûn Edebiyat Fakültesine Türk Dili ve Edebiyatı hocalığı olarak tayin edildi. Aynı yıl *Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlisi* (Yüksek Sivil Veteriner Okulu)'nin Zabıta-i Sıhhiye (Sağlık Zabıtası), Kitabet-i Resmîye (Resmî Raporlar), Kitabet-i Baytariye (Veterinerlik Yazışmaları), Hukuk-u Ticariye (Ticaret Hukuku) ve Kanun-u Tıp (Tıp Mevzuatı) hocalığını da yürütmesi istendi. Ancak Mehmet Akif, yüklendiği diğer görevlerin yoğunluğu nedeniyle bu görevi kabul etmesinin mümkün olamayacağını beyan ederek görevi almadı (8). Erişirgil (3)'e göre, Edebiyat Fakültesine tayininden dört yıl sonra arkadaşı olan felsefe profesörü Ferit Bey'in

fakülteden kadro dışı bırakılması nedeniyle görevinden istifa etti. Düздаğ (12)'a göre, Mehmet Akif, son olarak Mısır'da bulunduğu yıllarda, Kahire Üniversitesinde Türkçe hocalığı görevinde bulundu.

Mehmet Akif'in en karakteristik özelliklerinden birisi de haksızlığa tahammül edememesi ve meslektaş sevgisidir (8). Mehmet Akif, 20 yıl hizmet verdiği Orman, Maden ve Ziraat Bakanlığında dönemin Veteriner Dairesi Müdürü Abdullah Bey tarafından 1913 yılı başında Mısır'a iki aylık süreyle görevlendirildi (9). Abdullah Bey, Alfort Veteriner Okulundan (Fransa) mezun olan, Mehmet Akif'e hocalık yapan, zamanının aydın ve ilmi yönü kuvvetli bir şahsiyettir. O yıllarda, bugün Pendik'te bulunan Veteriner Bakterioloji Enstitüsü inşası kararlaştırıldı. Ancak Bakan'a baskılar sonucu Enstitünün başka bir yerde yapılmasına karar verildi. Abdullah Bey itirazları nedeniyle memuriyetten uzaklaştırıldı. Dönemin bazı veteriner hekimleri Mehmet Akif'in müdürlüğe talip olmasını istiyorlardı. Mehmet Akif, "arkama küfe koyun, meslek için götürürüm, fakat beni Nazır karşısına çıkaracak vazife teklif etmeyin" diyerek 24 Mayıs 1913 tarihli ve "Umur-i Baytariyye Müdür Muavini" imzasıyla verdiği istifasında "Abdullah Beyin yerden göğe kadar haklı olduğu" gerekçesini ileri sürüyordu (3). Mehmet Akif, mesleği ve meslektaşları ile böylesine iç içeyken mesleğinden ve memuriyetten ayrılış nedeni, mesleğine ya da meslektaşlarına küskünlüğü değil; haksızlığa, baskıya isyan eden kişiliği idi. Zamanın idaresine karşı hiç ödün vermedi (3).

Veteriner Hekimliği ve Mehmet Akif

Mehmet Akif'in düşüncesinin bir tarafında bilim ve teknik, diğer tarafında memleket gerçekleri vardı. Bu iki noktayı birleştiren kuvvet ise Mehmet Akif'in mesleği, yani veteriner hekimliği idi. Mehmet Akif mesleğini icra ederken acı memleket gerçekleri ile karşılaştı. Memleketin en ücra köşelerini, sosyal yaraların en onulmazlarını bu yolla tanıdı. Halkın yaralarını sarmak için harekete geçmek gerektiğine inanır ve bu yolda mesleğine de büyük güven duyardı (13).

Erişirgil (3)'e göre, Mehmet Akif veteriner hekimlik mesleğinin "hayvanların sıhhatini koruma, tedavi eyleme ve iyileştirme imkânlarını köylüye öğretmenin memlekete yapılacak değerli hizmetlerden" olduğunu bildirmektedir. Bekman (1)'a göre, tamamıyla millete mal olan şair Mehmet Akif, kendisine yöneltilen milli takdir ve şükran hislerinden meydana gelmiş gururla, yüksek tahsilin kendisine tanıdığı unvanı "baytarlığı" çok önemsemekteydi. Mehmet Akif'in meslek aşkını ve özlemine, kendi kaleminden en güzel biçimde dile getirdiği Köse İmam ile konuşmasında bulmak mümkündür: *Beni dinler misin evlat, yine kabilsiz çalış: Çünkü bir tecrübe etsen senin aklın da yatar, bize insan hekiminden daha lazım baytar*".

Mehmet Akif'in mesleğine olan sevgisi ve bağlılığı ömrünün sonuna kadar sürecekti. Ölümünden bir yıl önce Mısır'dan Pendik Bakterioloji Müdürü Şefik Kolaylı'ya yazdığı mektuplarda, "müessesede hakkında bilgi ve fotoğraflar istiyor, genç veterinerlerin mesleğe atılırken, bu laboratuvarlarda muhakkak eğitime tabi tutulmasını" istiyordu (13). Mehmet Akif, 1908 Ağustosunda "Osmanlı Cemiyet-i İlmiye-i Baytariyesi" (Osmanlı Veteriner Bilimi Derneği) adıyla kurulan ilk veteriner derneğinin kurucularından olup, bu derneğin yönetim kurulunda başkan yardımcısı olarak görev aldı. Bu vasıfla, mesleğin sorunlarını günlük gazetelerde tartışmaya açmak gayesiyle hazırladığı ilk yazıyı arkadaşı Sami Rifat Bey'in yeni çıkarmaya başladığı "İttifak Gazetesinde" yayımlattı. Bu dernek tamamen mesleki ve ilmi faaliyet gösteren bir kuruluştu. Derneğin kuruluşundan bir ay sonra yayımlanmaya başlanan "Mecmua-i Fünun-u Baytariye" adlı derginin yayın kurulu üyeleri arasında Mehmet Akif de vardı (2). Çantay (9) veteriner hekimliği eğitiminin Mehmet Akif üzerindeki katkısını "Baytar Mektebinden çok dolgun ve olgun fen bilgileriyle çıkan üstat, fennin en mu'dil ve en ince bahislerini şiir ve sanatla çok mahirane işlemiştir" sözüyle ifade etmiştir. Bu satırlarda veteriner hekimliğinin ve biliminin Mehmet Akif'in şairliğine etkisi açık bir şekilde belirtilmektedir. Adnan Adıvar, "ben Akif'i yalnız şair diye değil, daha çok büyük bir insan ve büyük bir fen adamı diye severim. Onun Fatih kürsüsü eşsiz bir abide-i fendir, o eserin her kelimesi ilm-i fen deryasından seçilmiş inciler, meyvelerdir"

demektedir (9). Bu tespitler, tamamen pozitif bilime dayanan veteriner hekimliğin Mehmet Akif'in dehasını aydınlatan bir ışık olduğuna delil olarak gösterilebilir. Mehmet Akif'in gördüğü öğrenim ve edindiği mesleğin şairliğine ve kişiliğine etkilerini meslektaşlarının kaleminden aktarmakta yarar vardır (14,15):

“Akif, her biri uzun bir ömre kâfi gelmeyen müspet ilimleri heyecanla takip etmemiş olsaydı ruhu yükselmez, kafası inkişaf etmezdi. Mehmet Akif, irfanının temelini Baytar Mektebinde kurmuştur. Onun tetkik ve tefahhus kabiliyeti o mektepte açılmıştır... Eğer Mehmet Akif baytarlığın yüklediği vazifeleri görmek için Türk köylerinde at dolaştırmamış olsaydı, Türk'ün yüksek cevherini, asil özünü yerinde ve içinde tetkik etmeseydi ne bir İstiklal Marşı yazabilir, ne de Çanakkale şairini doğurabilirdi. O, Türk'ü özünden gördü, candan sevdi, duydu ve yazdı. Bu itibarla Baytar Mehmet Akif, Şair Mehmet Akif'e yükseklik vasfını kazandıran bir varlık oldu.”

Mehmet Akif'in, Dr. Rıfat Hüsamettin ve Pasteur'e hayranlığı yanında, iki meslek büyüğünün daha etkisi altında kalmıştır. Bunlar Mehmet Ali Bey ve İbrahim Bey'dir. Mehmet Ali Bey “*Vasıta-i Servet*” adlı dergiyi çıkaran, ilk sivil veteriner okulunu ve sivil veteriner teşkilatını kuran, buralarda müdürlük yapan, ilk veteriner cemiyetini kuran, bu cemiyetin dergisini çıkaran ve bütün bu faaliyetlerde Mehmet Akif'e hocalık, müdürlük ve liderlik yapan kişidir. İbrahim Bey ise Türk Veteriner tarihinde “*İcmâl-i Baytarî* (1890)” adlı eseri ile tanınan Adana, Halep ve Şam'daki görevlerinde Mehmet Akif ile birlikte olan kişidir (6). Mehmet Akif, Albay Veteriner Hekim (Baytar Miralay) İbrahim Bey'den Adana'da biraz Fransızca, biraz da Rus edebiyatı öğrendi. İki tip kişiliği sevmeyen Mehmet Akif: “*Avrupa'ya takılıp memleketinin toprağına iğreti basanı... Bir de kaşlarına kadar Şark'a batarak, gözü Avrupa'yı görmeyeni...*” demişti. Kuntay (6), Mehmet Akif'in hem Doğu, hem de Batı adamı olan Albay Veteriner Hekim İbrahim Bey'e olan sevgisini “*Bu ihtiyar miralayın seciye kuvvetine ve kafa kıymetine âşıkı*” sözleriyle ifade etmiştir.

Baytar Mekteb-i Âlisi Mezunin Cemiyeti (Yüksek Veteriner Okulu Mezunları Derneği) 25 Şubat 1910'da İstanbul'da kurulmuş olan ve Osmanlı Cemiyet-i İlmiye-i Baytariyesi adlı derneğin yerini alan dernektir. Başkanı ise Mehmet Akif'tir. Dernek, faaliyetlerine 16 Haziran 1914'e kadar devam etmiştir. Bu derneğin yayın organı olan “*Risale-i Fenn-i Baytarî*” (Veteriner Bilimi Dergisi) Mehmet Akif, Cafer Fahri ve Civani Bey tarafından çıkarılmıştır (16). Açıkça anlaşılıyor ki Mehmet Akif'in görev aldığı dernekler ve onların yayın organları tamamen mesleki ve bilimsel bir yapıya sahip olup, zamanının önemli bilimsel ve toplumsal faaliyetleri arasında sayılabilir. Mehmet Akif'e bu görevlerin verilmesi, onun mesleki ve ilmi kişiliğine duyulan güvenin bir örneğidir. Dinçer (2), Mehmet Akif'in, 1935 yılında Şefik Kolaylı'ya “*bakteriyolojihane*”nin durumunu sorduğu mektupta, okuldan mezun olan öğrencilerin beş altı ay kadar okula devam etmelerinin yararlı olacağını bildirmesinin, Mehmet Akif'in meslekten uzak kaldığı zamanlarda bile mesleki eğitimle ilgilendiğini, günümüzde uygulanan mezuniyet sonrası hizmet içi eğitim ve mesleki uyum düşünüldüğünde Mehmet Akif'in önerisinin anlam ve öneminin daha iyi anlaşılacağını belirtmektedir.

Şehsuvaroğlu (17)'na göre, Mehmet Akif hep ilklerin adamı olmuştur. Mülkiye mektebinden ayrı olarak ilk açılan liseye girdi. Mehmet Akif 1889'da eğitime başlayan ilk sivil veteriner okulunun bir numaralı mezunuydu. Okul birincisiydi ve ilk sivil veteriner hekim unvanını taşıyordu. 1908'de kurulan ilk veteriner derneği “*Osmanlı Cemiyet-i İlmiye-i Baytariyesi*” (Osmanlı Veteriner Bilimleri Derneği)'nin kurucusu ve ilk veteriner dergilerinden biri olan “*Mecmua-i Fünun-i Baytariye*” (Veteriner Bilimleri Dergisi)'nin yayın kurulu üyeleri arasında bulunuyordu. İlk açılan Ziraat Nezaretine memur olan Mehmet Akif, ayrıca ilk açılan Millet Meclisine de seçilerek Burdur Milletvekili oldu. Dinçer (2), Mehmet Akif'in veteriner hekim yönüyle uluslararası alana tanıtılmasının ölümünün 20. yılına rastladığını; PTT Genel Müdürlüğünün 1956'da Mehmet Akif'in fotoğrafı üzerinde İstiklal Marşı'ndan birer mısra bulunan üç seri pul çıkarıldığını; bu pulların Alman Hoechst İlaç Firmasının dünyaca ünlü ve üç dilde (İngilizce, Almanca, Fransızca) çıkarılan ya-

yın organının 1971 yılı sayılarında yer aldığını ve Mehmet Akif Ersoy'un biyografisine de yer verildiğini; bu yayında bahsedilen Pasteur, Koch, E.V. Behring, Erlich, Roux, Marex, Cruz, Calmette, Henle, Ramon gibi dünyaca ünlü âlimlerin arasında Mehmet Akif'in de yer almasının gerçekten büyük bir önem taşıdığını bildirmektedir. Bu açıklamalar, bir veteriner hekim olan Mehmet Akif'in, bir meslek adamı olarak öncelikle veteriner hekimliği camiası tarafından sahiplenilmesi gerektiğini göstermektedir. Karakteri ile sanatını, mesleği ile hayatını birleştiren Mehmet Akif, zaman geçtikçe devleşmekte, kendisine olan ihtiyaç daha da artmaktadır. Mehmet Akif'in hayatı ve mücadelesini öğrenen günümüzün genç veteriner hekimleri, her başarının bazı temellere oturduğunu, insan çabasının ve işbirliğinin neleri ve nasıl başardığını görebileceklerdir. Mehmet Akif'in şahsiyetinde veteriner hekimin kendine güven ve gurur duygusunun teşkili, mesleki ve toplumsal olaylara bakış açısının değişeceği de söylenebilir.

Sonuç olarak, veteriner hekimlerin mesleğine uyumu, retrospektif düşünme yeteneği, meslek sorumluluğu, bilinci ve kimliğini kazanma yollarının Mehmet Akif Ersoy gibi meslek önderlerini tanımakla daha kolay öğrenilebileceği; bu sayede mesleki kimlik ve bilincin yükseltilerek artırılacağı; mesleki deontolojik ve etik tutuma örnek model oluşturacak meslek abidelerinin tanıtılması ve tanınması ile veteriner hekimliği mesleğine önemli katkılar sağlanabileceği ileri sürülebilir.

KAYNAKLAR

1. Bekman M. Şair Mehmet Akif. *Türk Vet Hek Derneği Dergisi* 1956; 26 (122-123): 3260-62
2. Dinçer F. Mehmet Akif Ersoy'un veteriner hekim olarak mesleki ve ilmi kişiliği. *Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy'u Anna Kitabı, A.Ü.Rektörlüğü Yayınları, Ankara, 1987; s.37-65.*
3. Erişirgil E. *Ölümünün 50.Yılında İslamcı Bir Şairin Romanı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Genel Yayın No:281, Edebiyat Dizisi 66, Ankara,1986; 438s.*
4. Düzdağ ME. Mehmet Akif Ersoy. *Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Mas Matbaacılık, Ankara, 1988; s.7.*
5. Kuntay MC. Mehmet Akif: Hayatı, Seciyesi, Seçme Şiirleri. *Şaka Matbaası, İstanbul, 1948; 56s.*
6. Kuntay MC. *Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif. Türkiye İş bankası Kültür Yayınları Genel Yayın, Edebiyat Dizisi 65, Ankara, 1986; 377s.*
7. Çetin M. *İstiklal Marşı ve Mehmet Akif Ersoy. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2003; s.88.*
8. Şengüler İH. Mehmet Akif Külliyyatı. 10. Cilt, Hikmet Yayınevi, İstanbul, 1992; 500s.
9. Çantay HB. Akifname. Ahmed Sait Matbaası, İstanbul, 1966; 400s.
10. Düzdağ ME. Mehmet Akif Hakkında Araştırmalar I. Mehmet Akif Araştırmaları Merkezi Yayınları: 2, Yaylacık Matbaası, İstanbul, 1989a; s.32-5.
11. Bilgegil MK. Mehmet Akif resmi hâl tercümesi basılmamış bazı mektup ve manzumeleri. *Atatürk Üniv. Edebiyat Fak. Araştırma Dergisi, 1971; s.20.*
12. Düzdağ ME. Mehmet Akif Hakkında Araştırmalar II. Mehmet Akif Araştırmaları Merkezi Yayınları: 2, Yaylacık Matbaası, İstanbul, 1989b; s.23.
13. Adıbeş M. Bir veteriner hekim Mehmet Akif Ersoy. *Türk Vet. Hek. Bir. Dergisi, 2001; 1: s.78.*
14. Uygur TN. Mehmet Akif. *Türk Baytarlar Birliği Dergisi, 1937; 7:22.*

15. Bekman M. *Veteriner Mesleğinde Fikir ve Sanat Adamları*. Hüsni Tabiat Matbaası, İstanbul, 1961; s.8-21.
16. Dinçer F. *Türkiye’de kurulan veteriner dernekleriyle bugüne kadar olan gelişmeleri*. *Türk Vet. Hek. Derneği Dergisi*, 1964; 34: 487-502.
17. Şehsuvaroğlu L. *Mehmet Akif Ersoy*. Alternatif Yayınları, Ankara, 2002; s.17-8.